

Zapisnik

sa sednice Saveta COBISS.net

26. 10. 2021. godine, online

Zasedanje je održano online preko aplikacije Zoom u utorak, 26. 10. 2021. godine, od 10:00 do 11:15 časova

Prisutni:

Članovi Saveta COBISS.net

Dr. Aleš Bošnjak; IZUM, Slovenija; (*direktor*)

Dr. Ismet Ovčina; Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine; (*direktor*)

Nevenka Hajdarović; Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine; (*rukovodilac NCC*)

Dr. Vladimir Pištalo; Narodna biblioteka Srbije; (*upravnik*)

Dragica Lompar; Nacionalna biblioteka Crne Gore "Đurđe Crnojević"; (*direktorka*)

Žaklina Gjalevska; Nacionalna i univerzitetska biblioteka "Sv. Kliment Ohridski"; (*rukovodilac NCC*)

Željka Komlenić; Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske; (*rukovodilac NCC*)

Rumjana Petrova, Nacionalna biblioteka "Sv. Ćirilo i Metodije", Bugarska; (*rukovodilac NCC*)

Vjenceslava Ševaljević; Nacionalna biblioteka Crne Gore "Đurđe Crnojević"; (*rukovodilac NCC*)

Vesna Stevanović; Narodna biblioteka Srbije; (*rukovodilac NCC*)

Arta Kqiku; Biblioteka Akademije nauke i umetnosti Kosova

Albana Velianj; Biblioteka Akademije nauka Albanije; (*direktorka*)

Mirlona Buzo; Biblioteka Akademije nauka Albanije

Dr. Banu Njupejn; UNESCO

Pozvani učesnici:

Davor Bračko; IZUM, Slovenija; (*koordinator COBISS.net*)

Petra Bridges; IZUM, Slovenija; (*zapisničarka*)

Opravdano odsutni:

Krasimira Aleksandrova; Nacionalna biblioteka "Sv. Ćirilo i Metodije", Bugarska; (*direktorka*)

Viljem Leban, direktor Narodne i univerzitetske biblioteke Slovenije; (*direktor*)

Gašper Hrastelj; predstavnik Slovenačke nacionalne komisije za UNESCO

Dnevni red sednice:

- Uvodni pozdrav dr. Ismeta Ovčine, predsednika Saveta COBISS.net; dr. Banua Njupejna, predstavnika UNESCO-a; dr Aleša Bošnjaka, direktora IZUM-a
- Potvrđivanje zapisnika sa prethodne sednice
- Projekat razvojne pomoći za širenje mreže COBISS.net
- Mogućnost uključivanja Hrvatske u mrežu COBISS.net i saradnja nacionalnih biblioteka
- Prezentacija servisa Unpaywall – otvoreni pristup besplatnim naučnim i stručnim člancima
- Razno

U svojstvu predsednika Saveta COBISS.net sastanak je vodio dr. Ismet Ovčina. U uvodnom pozdravu svima se zahvalio za učešće i rekao da se nada da će sledeća sednica biti uživo, a ne preko interneta. Potom su članovi Saveta potvrdili dnevni red sednice. Srdačno je pozdravio i nove članove. To su: Vladimir Pištalo, Dragica Lompar i Gašper Hrastelj. Upitao je članove Saveta da li su saglasni sa tim da se Gašper Hrastelj, rukovodilac slovenačke kancelarije UNESCO-a, pridruži kao novi član, na šta nije bilo nikakvih prigovora.

Kao pojašnjenje Aleš Bošnjak je dodao da je IZUM UNESCO centar II kategorije, zato je logično da se u Savet, pored Banua Njupejna, uključi i slovenački predstavnik UNESCO-a.

Novog člana Saveta COBISS.net potvrdili su svi podizanjem ruke.

Potom je Ismet Ovčina rekao da će se direktor Nacionalne biblioteke Severne Makedonije pridružiti sednici sat vremena kasnije. Reč je dao Banuu Njupejnu.

Banu Njupejn je pozdravio sve i rekao da je ovo formalno tek drugo zasedanje Saveta COBISS.net i dobra prilika za nov početak. Sednica predstavlja dobru priliku da se svi podsete cilja IZUM-a da postane UNESCO centar, pregovora sa slovenačkom vladom i multilateralne odluke o imenovanju IZUM-a – sve države su potvrdile IZUM kao UNESCO centar. Ugovor je potpisan septembra 2012. godine na period od 6 godina, ali do prošle godine nije bio u potpunosti na snazi. Osnov je bila razmena znanja i rezultata istraživanja u sklopu automatizacije biblioteka; važni bi morali biti rezultati: da bi se ojačala razmena znanja, potrebna je uska saradnja i poboljšanje naše aktivnosti

u oblasti obrazovanja. I druge države članice morale bi organizovati centre znanja. Više nije 2012. godina i postoje ciljevi u oblasti trajnog razvoja koje bi trebalo dostići do 2030. godine. I tehnološki nivo se promenio od 2012. godine, sada prevladava veštačka inteligencija. Srećna slučajnost je da Međunarodni istraživački centar za veštačku inteligenciju (International Research Centre on Artificial Intelligence, IRCAI) ima sedište i u Sloveniji, a veštačku inteligenciju treba ugraditi i u aktivnosti IZUM-a. Njupejn je pripremio ocenu o tome kako su se izmenili ciljevi; sa zadovoljstvom bi podelio svoja zapažanja, ali naglasio je i da se treba odlučiti šta se može učiniti tokom 2021. i 2022. godine.

Aleš Bošnjak se potom zahvalio g. Njupejnu i pozvao sve da izraze svoje mišljenje. Rekao je da će poslednja dva meseca 2021. godine biti veoma aktivna. Kao rezultat brojnih pregovora istakao je da je slovenačko Ministarstvo prosvete, nauke i sporta za ovu godinu odobrilo subvenciju u iznosu od 20.000 EUR. U toku su i pregovori sa drugim nadležnim ministarstvom (Ministarstvo spoljnih poslova) od kojeg se nadamo da ćemo biti uključeni u njihov okvirni plan za narednu godinu. U planu za 2021. godinu su obrazovanje, uvođenje novih COBISS usluga i uvođenje servisa u oblasti informacionog sistema o istraživačkoj delatnosti, kao i poboljšanja u oblasti naučnih bibliografija. Države, koje već koriste COBISS i E-CRIS usluge, mogu da se prijave, međutim, neophodno je da izrade plan kako će koristiti sredstva u okviru tog programa. U vezi sa subvencijom u iznosu od 20.000 EUR savetovali su nam da se novac potroši s obzirom na broj biblioteka koje učestvuju u mreži COBISS.net u pojedinačnoj državi: 8.000 EUR za Srbiju, po 3.000 EUR za Severnu Makedoniju i Crnu Goru, 3.000 za Bosnu i Hercegovinu, 2.000 za Republiku Srpsku i 1.000 za Bugarsku. Svaka država mora napraviti akcioni plan i napisati kratak predlog o tome kako bi utrošila sredstva; kraći opis aktivnosti koje će izvesti biće sasvim dovoljan u početnoj fazi. Do kraja fiskalne godine (31. decembar 2021. godine) treba proslediti račune na osnovu kojih će se dokazati kako će sredstva biti utrošena. U predlogu se mora navesti koje će se aktivnosti, povezane sa obrazovanjem, izvesti, npr. kursevi, prezentacije novih COBISS alata, preporučuje se i promocija novih funkcionalnosti, kao što su dCOBISS ili SICRIS, ako ih država još ne koristi, ili konkretne funkcionalnosti (npr. ako dosta biblioteka već koristi katalogizaciju, ali ne i pozajmicu, treba uvesti COBISS/Pozajmicu) – ako je konkretna funkcionalnost nova za većinu biblioteka, projekat je prikladan za dobijanje finansijskih sredstava. Davor Bračko je imenovan za koordinatora i razmatraće sve predloge, nakon čega će se pripremiti ocena troškova. Krajnji rok za prvi nacrt je 15. novembar 2021. godine. Uključivanje novih vrsta biblioteka je također prikladno za finansiranje, ali ne u delu koji se tiče hardverske opreme, prikladno je finansiranje konverzija, pripreme zapisa za bibliografije, obučavanje koje izvodi IZUM ili aktivnosti adekvatno obučanih lokalnih predavača. Izrazio je nadu da će svi moći da iskoriste dodeljena novčana sredstva, a ako sva sredstva ne budu u mogućnosti da utroše, moći će da se preusmere drugoj državi. Nažalost, jedna država iz porodice COBISS.net nema pravo na sredstva (Slovenija), jer ju u potpunosti finansira slovenačko ministarstvo, međutim, nadamo se da ćemo u budućnosti imati druge mogućnosti finansiranja.

Ismet Ovčina je rekao da mu je žao što sve države COBISS.neta u ovom trenutku nemaju ista prava na finansiranje odnosno ne mogu koristiti iste instrumente pomoći, međutim, pozdravio je dobru vest.

Rasprave nije bilo i predlog je jednoglasno usvojen. Sve je podsetio na to da predloge treba poslati najkasnije do 15. novembra 2021. godine.

Aleš Bošnjak je dodao da će svima biti poslat poziv zajedno sa predloškom jer ćemo tako obezbediti da je predlog pripremljen u obliku koji Ministarstvo zahteva.

Sledeća tačka dnevnog reda bila je potvrđivanje zapisnika sa prethodne sednice; na zapisnik nije bilo nikakvih prigovora, stoga je usvojen.

Aleš Bošnjak je napomenuo da su zapisnici sa prethodnih sednica na raspolaganju na internet stranici; poslat je link, što je važno naročito za nove članove Saveta.

Sledeća tačka dnevnog reda bila je projekat razvojne pomoći za širenje mreže COBISS.net.

Aleš Bošnjak je rekao da je već objasnio plan u prethodnoj tački i da nema ništa da doda. Ispostavio je i da bi bilo korisno da se dobije odobrenje Ministarstva spoljnih poslova, jer kada budemo pod njihovim okriljem, možemo otpočeti dugoročne planove. IZUM je sastavio predlog koji čeka na potvrdu; predlog se uglavnom odnosi na obrazovanje i širenje informacija. Ponovo je zamolio ostale članove da pozovu svoja ministarstva i UNESCO da za narednu godinu namene neka sredstva. Iz Ministarstva spoljnih poslova su rekli da nakon razvoja novih funkcionalnosti možemo organizovati prezentacije za nadležna ministarstva u ambasadama država učesnica. Ako postoji mogućnost za dobijanje finansijskih sredstava u drugim državama učesnicima, mogu se organizovati prezentacije za njihove vlade i ambasade.

Banu Njupejn je potom istakao dve stvari koje su ga veoma obradovale: najpre to da na raspolaganju imamo izvore za pokretanje aktivnosti. Ako su predloženi projekti unutar okvira otvorenosti znanja, UNESCO bi sa zadovoljstvom namenio nekoliko hiljada evra. Rekao je i da bi trebalo ponovo uspostaviti kontakte sa EU. U prošlosti su bili otvoreni za pomoć, međutim, širile su se glasine i saradnja je zamrla; sada je trenutak da se između IZUM-a i EU ponovo uspostavi kontakt koji bi doprineo širenju usluga. Ukratko: UNESCO će nameniti isti iznos kao i ministarstvo, ako predloženi projekat bude uključivao otvorenost znanja, a moramo sarađivati da bismo ponovo uspostavili kontakt sa EU.

Aleš Bošnjak je rekao da će pokušati da uspostavi kontakt sa EU i da su biblioteke agencije znanja. U vezi sa glasinama biće reči pod tačkom razno. Zamolio je Banu Njupejna da nam pomogne da uspostavimo kontakt sa EU i rekao da će o tome govoriti drugom prilikom.

Ismet Ovčina je dodao da je zahvalan za podršku i da će Savet učiniti sve što na svom nivou može učiniti. Svi su se složili sa tim, a time je tačka 3. dnevnog reda zaključena.

Sledeća tačka dnevnog reda bila je mogućnost uključivanja Hrvatske u mrežu COBISS.net i saradnja nacionalnih biblioteka.

Aleš Bošnjak je objasnio pozadinu uključivanja biblioteka iz Hrvatske. Neke hrvatske biblioteke izrazile su želju da bi se pridružile COBISS sistemu. Hrvatska koristi nekoliko bibliotečko-informacionih sistema, a neki od njih nisu dorasli svom zadatku. Neke opšte biblioteke su se još davno pridružile COBISS sistemu, ali nacionalna biblioteka nije nikada sarađivala. Profesorka bibliotekarstva u Osijeku želela je svojim studentima predavati o COBISS sistemu, zato je pohađala neke od COBISS kurseva. Osijek je sada mogući kandidat za priključivanje COBISS sistemu. I oni su istakli da nisu zadovoljni sistemom. IZUM je dobio i poziv iz biblioteke u Koprivnici (grad u Hrvatskoj sa približno 50.000 stanovnika) koja bi takođe želela da zameni svoj sistem i već imaju neka sredstva na raspolaganju. Zamolili su nas za ponudu, na šta je IZUM odgovorio veoma konkurentnom ponudom. Bilo je reči i o dobijanju podataka iz drugog sistema, tj. da bi ih konvertovali u COBISS podatke i utvrđeno je da bi njihove podatke mogli da konvertujemo u format COMARC/B. Postoji velika prepreka: sve biblioteke većinu svojih zapisa preuzimaju iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kojoj kreiraju zapise za kompletnu hrvatsku produkciju i biblioteke bi želele da zadrže tu opciju. Otpočeli su pregovori sa Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom Hrvatske. Sadašnja upravnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice Hrvatske u Zagrebu bivša je profesorka COBISS

magistarskih studija*. Istaknuto je pitanje mogućnosti razmene zapisa između Hrvatske Nacionalne i sveučilišne knjižnice i država unutar mreže COBISS.net. Aleš Bošnjak je članove Saveta zamolio da se izjasne da li bi želeli da preuzimaju zapise hrvatske Nacionalne i sveučilišne knjižnice i da li bi bili spremni da sa njima dele svoje zapise.

Ismet Ovčina je rekao da se slaže sa predlogom i da ga u potpunosti podržava.

I Vladimir Pištalo se složio sa Ismetom Ovčinom i rekao da je to veoma dobra ideja. Konačna odluka je na Zagrebu, a sve to je dobar razvoj u pravom smeru.

Vjenceslava Ševaljević je izjavila da su veoma zadovoljni idejom i da je podržavaju.

Rumjana Petrova je također izrazila svoju podršku u ime Nacionalne biblioteke Bugarske.

Žaklina Gjalevska je izjavila da joj se to čini kao odlična ideja i da bi saradnju trebalo uspostaviti što pre. Imaju veoma dobre odnose sa Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu i koristiće njihovu bazu podataka. Sarađuju i u drugim oblastima. Za Hrvatsku će njihova baza biti također korisna, i to je prvi korak u uključivanju Hrvatske u mrežu. Dodala je i da će direktor Nacionalne biblioteke Severne Makedonije biti oduševljen idejom o razmeni zapisa.

Arta Kqiku se složila s predlogom.

Mirlona Buzo je izjavila da podržava ideju i da se veoma raduje.

Željka Komlenić je izjavila da podržava ideju o mogućnosti širenja mreže, a o razmeni zapisa mora da se posavetuje sa direktorkom.

Aleš Bošnjak je dodao da će najpre početi sa pregovorima, a potom potražiti način za tehničko izvođenje. Svima se zahvalio na podršci i dodao da će prvi sastanak biti održan narednog meseca u Zagrebu.

Ismet Ovčina je zaključio ovu tačku dnevnog reda rečima: "Stare ideje, nove mogućnosti.". Alešu Bošnjaku je poželio puno uspeha u pregovorima sa Hrvatskom.

Sledeća tačka dnevnog reda bila je prezentacija usluge Unpaywall i njena moguća integracija u COBISS+.

U uvodu Aleš Bošnjak je najavio da će Davor Bračko predstaviti funkcionalnosti ove usluge. Usluga je besplatna i može se integrisati u COBISS+, ali za integraciju treba izvesti nekoliko tehničkih koraka. Strani izvori su obično veoma skupi. IZUM bi mogao integrisati uslugu Unpaywall za najkasnije 6 meseci.

Davor Bračko je potom predstavio servis Unpaywall. Reč je o usluzi koja održava bazu podataka sa linkovima na kompletne tekstove članaka iz izvora u otvorenom pristupu iz celog sveta. Sadržaji dolaze iz legalnih izvora, kao što su repozitorijumi univerziteta, vlada i akademskih društava, a uključeni su i sadržaji u otvorenom pristupu samih izdavača. Unpaywall je globalni pretraživač za naučne publikacije i druge rezultate istraživačkog rada koji nudi više od 30 miliona besplatnih naučnih članaka u otvorenom pristupu. Kompletni članci su dostupni u više od 50.000 repozitorijuma. Pored toga, usluga Unpaywall nije ograničena na IP adrese nekog univerziteta ili bilo koji drugi oblik autentifikacije. IZUM može integrisati Unpaywall u COBISS+ kao specijalnu bazu podataka kojoj mogu pristupiti svi korisnici COBISS+ u državama članicama mreže COBISS.net.

* NAPOMENA: Navedene COBISS magistarske studije, s obzirom na objavljeni javni konkurs, pravilno glase **Vanredne jednopredmetne univerzitetske osnovne studije informacionih nauka – bibliotekarstvo**, čija je svrha, između ostalog, bila i širenje mreže COBISS.net.

IZUM može integrirati uslugu najkasnije u roku od šest meseci. Davor Bračko je potom upitao članove Saveta da li bi ta usluga bila korisna za njih i da li IZUM treba da je implementira.

Aleš Bošnjak je potom dodao da će IZUM dodati integraciju usluge Unpaywall u plan rada za narednu godinu. Ako integracija bude uključena u godišnji plan rada, IZUM može izvesti

implementaciju najkasnije u roku od 6 meseci prema navodima rukovodioca sektora za razvoj programske opreme u IZUM-u. Kada integracija bude okončana, IZUM će pripremiti i prezentaciju usluge.

Svi su se složili.

Aleš Bošnjak je dodao da pitanja u vezi sa tim treba poslati Davoru Bračku.

Poslednja tačka dnevnog reda bila je tačka razno.

Ismet Ovčina je želeo istaći dve stvari. Najpre je govorio o drugim *COBISS danima* koje je od 14. do 15. oktobra organizovala Nacionalna biblioteka Bosne i Hercegovine. Između ostalih, prisustvovao je i Jasmin Branković, pomoćnik ministra obrazovanja i nauke Bosne i Hercegovine. Potpisani su ugovori sa novim bibliotekama članicama iz tuzlanskog kantona. Važna tema bila je i uloga bibliografija, a *Dani COBISS-a* su završeni promocijom bibliografija - izdanja Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH. Događaj je organizovan uživo, a za sve one koji događaju nisu mogli prisustvovati uživo, na raspolaganju je bio i preko Zoom-a. Dani COBISS-a privukli su veliku medijsku pažnju.

Druga stvar su pisma koja je Tomaž Seljak poslao članovima Saveta i drugim ustanovama u svrhu diskreditacije trenutnog rukovodstva IZUM-a. Ismet Ovčina je izjavio da je Tomaž Seljak tokom svog mandata bio veoma aktivan direktor koji je dosta učinio za COBISS, ali sada je došlo vreme da se Savet distancira od njegovih izjava i izrazi podršku trenutnom rukovodstvu. Predložio je da članovi Saveta potvrde pismenu izjavu.

Aleš Bošnjak je predložio da podeli izjavu na ekranu i pročita je naglas. Dodao je i da bi pregovori svuda bili lakši ako bi Savet i formalno izrazio podršku trenutnom rukovodstvu.

Ismet Ovčina je potom pročitao sledeću izjavu:

"Savet COBISS.net upoznat je sa neuobičajenom korespondencijom prvog direktora IZUM-a koja je usmjerena na prethodnog i sadašnjeg direktora IZUM-a, upravni odbor IZUM-a, nadležna ministarstva koja upravljaju osnivačkim pravima IZUM-a kao javnog zavoda, kao i na direktorke i direktore nacionalnih biblioteka u mreži COBISS.net koji su istovremeno aktivni članovi Saveta COBISS.net."

Članovi Saveta COBISS.net IZUM-u i njegovom rukovodstvu pružaju svoju potpunu podršku."

Aleš Bošnjak je istakao da je problem i to da se Tomaž Seljak obmanjujuće obraća službenim licima i drugim važnim ustanovama, kao što su ambasade, čime se potkopava verodostojnost rukovodstva IZUM-a.

Ismet Ovčina je zamolio Savet da glasa za pismenu izjavu. Svi članovi su glasali za. Ismet Ovčina je potom dodao da je reč o veoma važnoj poruci.

Naposletku je rekao da je sednica bila veoma uspešna i sve podsetio da pošalju svoje nacрте za finansiranje. Potom je pozvao Banua Njupejna da izloži zaključne predloge.

Banu Njupejn se svima zahvalio za aktivnu raspravu. Članove Saveta je pozvao da pišu UNESCO-u ako imaju projekte koji bi možda bili malo izvan delokruga IZUM-a, a koji bi možda bili zanimljivi za UNESCO. Šta COBISS treba da radi tokom 2022. i 2023. godine? Ukoliko budete organizovali neki događaj, izdali knjigu ili publikaciju, otpočeli nov projekat, onda UNESCO može da se poveže sa ostalim članovima i da organizuje finansiranje.

Aleš Bošnjak se potom zahvalio za podršku koju mu je Savet iskazao. Obećao je najbolje moguće usluge za COBISS.net, kao i da će učiniti sve što je u njegovim rukama da podrži porodicu COBISS.net. Sve prisutne je još jednom podsetio da je rok za predaju predloga 15. novembar. Pitanja treba poslati Davoru Bračku ili Alešu Bošnjaku.

Ismet Ovčina i Aleš Bošnjak su se svima zahvalili za učešće.

Zasedanje je završeno u 11:15 časova.

Zapisničarka: Petra Bridges; IZUM, Slovenija

Predsjednik Savjeta: dr. Ismet Ovčina

Direktor IZUM-a: dr. Aleš Bošnjak